

POSTANOWIENIE

28 listopada 2024 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Monika Koba

na posiedzeniu niejawnym 28 listopada 2024 r. w Warszawie

w sprawie z powództwa A.L. i W.C.

przeciwko G. (...)

o zapłatę,

na skutek skargi kasacyjnej G. (...)

od wyroku Sądu Apelacyjnego w Krakowie

z 9 marca 2023 r., I ACa 993/21,

- 1) odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2) oddala wniosek powoda W.C. o zasądzenie kosztów postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem z 9 marca 2023 r. Sąd Apelacyjny w Krakowie oddalił apelację pozwanej G. (...) od wyroku Sądu Okręgowego w Tarnowie z 16 czerwca 2021 r. zasądzającego od pozwanej na rzecz powodów: A.L. kwotę 110 806 zł z ustawowymi odsetkami za opóźnienie liczonymi od 23 lutego 2019 r. oraz W.C. kwotę 324 002 zł z ustawowymi odsetkami za opóźnienie liczonymi od 22 lutego 2019 r., tytułem odszkodowania na podstawie art. 36 ust. 3 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. z 2022 r. poz. 503 z późn. zm. – dalej: „u.p.z.p.”), a w pozostałym zakresie oddalającego powództwa.

Orzeczenie to zostało zaskarżone skargą kasacyjną przez pozwaną G. (...). Skarżąca we wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania powołała się na przesłankę z art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c.

Jej zdaniem w sprawie zachodzi konieczność wykładni art. 36 ust. 3 u.p.z.p., z uwagi na wątpliwości, jakie pojawiły się na kanwie sprawy związane z wyjaśnieniem zakresu przedmiotowego pojęcia „zbywania” użytego w tym przepisie w miejsce pierwotnie używanego pojęcia „sprzedaży”. Ujmując wątpliwości w bardziej precyzyjną formę - w ocenie pozwanej - zasadnym jest udzielenie przez Sąd Najwyższy odpowiedzi na pytania: (1) „Czy umowa *datio in solutum*, o której mowa w przepisie art. 453 k.c. jest odpłatną czynnością prawną?” a w przypadku odpowiedzi twierdzącej (2) „Czy w pojęciu „zbywania” użytym w treści przepisu art. 36 ust. 3 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym mieści się również umowa *datio in solutum*, o której mowa w przepisie art. 453 k.c.?”

Powód W.C. w piśmie procesowym z 21 września 2023 r. wniósł o odmowę przyjęcia jej do rozpoznania i zasądzenie kosztów postępowania kasacyjnego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna jest nadzwyczajnym środkiem zaskarżenia, którego rozpoznanie przez Sąd Najwyższy musi być uzasadnione względami o szczególnej doniosłości, wykraczającymi poza indywidualny interes skarżącego, a mającymi swoje źródło w interesie publicznym. Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Sąd Najwyższy w ramach przedsądu bada tylko wskazane w skardze kasacyjnej okoliczności uzasadniające jej przyjęcie do rozpoznania, a nie podstawy kasacyjne i ich uzasadnienie. Cel wymagania określonego w art. 398⁴ § 2 k.p.c. może być osiągnięty tylko przez powołanie i uzasadnienie istnienia przesłanek o charakterze publicznoprawnym, które będą mogły stanowić podstawę oceny skargi kasacyjnej pod kątem przyjęcia jej do rozpoznania. Sąd Najwyższy nie jest trzecią instancją

sądową i nie jest jego rolą usuwanie błędów w zakresie wykładni i stosowania prawa w każdej indywidualnej sprawie.

Oparcie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania na tym, że istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów wymaga wykazania, że określony przepis prawa, mimo że budzi poważne wątpliwości, nie doczekał się wykładni albo niejednolita wykładnia wywołuje wyraźnie wskazane przez skarżącego rozbieżności w orzecznictwie w odniesieniu do identycznych lub podobnych stanów faktycznych, które należy przytoczyć. Nie istnieje przy tym potrzeba wykładni przepisów prawa, jeżeli Sąd Najwyższy zajął już stanowisko w kwestii tego zagadnienia oraz wykładni przepisów i wyraził swój pogląd we wcześniejszych orzeczeniach, a nie zachodzą żadne okoliczności uzasadniające zmianę tego poglądu (zob. m. in. postanowienia Sądu Najwyższego z 17 marca 2015 r., I PK 4/15, niepubl.; z 23 kwietnia 2015 r., I CSK 691/14, niepubl.; i z 12 grudnia 2008 r., II PK 220/08, niepubl.).

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania nie spełnia tych wymogów.

W orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjęto bowiem, że użyte w art. 36 ust. 3 u.p.z.p. pojęcie „zbywa” nie może być identyfikowane ze wszystkimi zarówno odpłatnymi, jak i nieodpłatnymi formami przeniesienia własności lub prawa użytkowania wieczystego. Ustawodawca powiązał bowiem skutek, o jakim mowa w art. 36 ust. 3 ustawy, z nieuzyskaniem dodatkowej korzyści majątkowej w razie obniżenia wartości nieruchomości, co może nastąpić jedynie w razie jej odpłatnego zbycia. Wykładnia językowa art. 36 ust. 3 u.p.z.p. – uzupełniona wykładnią celowościową – prowadzi zatem do wniosku, że tym pojęciem nie należy obejmować przypadków nieodpłatnego zbycia własności lub użytkowania wieczystego pod tytułem darmym, natomiast obejmować należy wszystkie przypadki odpłatnego wyzbycia się własności lub użytkowania wieczystego nieruchomości na rzecz innego uczestnika obrotu cywilnoprawnego niezależnie od tego w jakiej postaci występują (zob. uchwała Sądu Najwyższego z 7 lipca 2016 r., III CZP 33/16, OSNC 2017, nr 5, poz. 58 oraz wyroki Sądu Najwyższego z

23 kwietnia 2009 r., IV CSK 508/08, niepubl.; z 11 marca 2011 r., II CSK 321/10, OSNC-ZD 2012, nr A, poz.15; zob. także uzasadnienie uchwały składu siedmiu sędziów Naczelnego Sądu Administracyjnego z 10 grudnia 2009 r., II OPS 3/09, ONSAiWSA 2010, nr 2, poz. 22).

Datio in solutum może być natomiast wykorzystywane w ramach wszelkiego typu zobowiązań o charakterze cywilnoprawnym. Jest instrumentem, który zmierza do zaspokojenia wierzyciela, a rzeczywiste zaspokojenie wierzyciela przez spełnienie świadczenia zamiennego powoduje wygaśnięcie zobowiązania pierwotnego. Istotnym zatem nie jest to, czy „zbycie” następuje w ramach konstrukcji *datio in solutum*, lecz to, czy ma ono charakter odpłatny, czy nieodpłatny. O odpłatnym charakterze umowy będzie decydował fakt, że wierzyciel otrzymuje przysporzenie w postaci świadczenia w miejsce pierwotnego (art. 453 k.c.); (zob. m.in. wyroki Sądu Najwyższego z 27 kwietnia 2018 r., IV CSK 226/17, niepubl.; z 3 lipca 2008 r., IV CSK 149/08, OSNC-ZD 2009, nr A, poz. 17; i z 15 września 2005 r., II CSK 68/05, niepubl.)

Z wiążącej Sąd Najwyższy w postępowaniu kasacyjnym podstawy faktycznej zaskarżonego orzeczenia (art. 398³ § 3 i 398¹³ § 2 k.p.c.) wynika, że w okolicznościach sprawy obaj powodowie zbyli odpłatnie nieruchomość dotkniętą szkodą planistyczną, w pierwszym przypadku była to bowiem umowa sprzedaży, a w drugim umowa o podział majątku. Prowadziła ona do przeniesienia części nieruchomości przez powoda W.C. na żonę, przy skorzystaniu z konstrukcji *datio in solutum* przez obniżenie spoczywających na powodzie spłat, co wiązało się z przysporzeniem po jego stronie przez umorzenie w tym zakresie zobowiązania w stosunku do małżonki wynikającego z umowy o podział majątku wspólnego. Na wysokość tego przysporzenia z natury rzeczy wpływa wartość nieruchomości, której dotyczyła umowa. Ani okoliczności sprawy ani argumentacja przytoczona przez skarżącego nie przemawiają zatem za potrzebą przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

Z tych względów Sąd Najwyższy, na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c., odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, nie znajdując też okoliczności, które w ramach przedsądu jest obowiązany brać pod uwagę z urzędu.

Sąd Najwyższy oddalił wniosek powoda W.C. o zasądzenie kosztów postępowania kasacyjnego. Odpowiedź na skargę kasacyjną, w której powód sformułował wniosek w tym przedmiocie, została bowiem zarządzeniem z 8 sierpnia 2023 r. - na podstawie art. 132 § 1 w związku z art. 398²¹ i 391 § 1 k.p.c. - zwrócona (k. 428).

Z kolei wniosek o zasądzenie kosztów postępowania kasacyjnego zgłoszony przez powoda W.C. w piśmie procesowym z 21 września 2023 r. (k. 430-431) był bezzasadny. Odpowiedź na skargę kasacyjną może być bowiem wniesiona w terminie dwutygodniowym od doręczenia skargi (art. 398⁷ § 1 zdanie pierwsze k.p.c.). W orzecznictwie wyjaśniono, że takiej odpowiedzi nie stanowi tak nazwane pismo procesowe, wniesione po upływie ustawowego terminu do dokonania tej czynności (zob.m.in. wyroki Sądu Najwyższego z 16 maja 2002 r., IV CKN 1071/00, OSNC 2003, nr 9, poz. 120; z 14 marca 2003 r., V CKN 1733/00, niepubl.; i z 7 maja 2003 r., IV CKN 113/01, niepubl., oraz postanowienie Sądu Najwyższego z 29 maja 2018 r., I CSK 42/18, niepubl.). W konsekwencji, nie wywołuje ono skutków w zakresie zawartego w nim wniosku o zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu kasacyjnym, obejmujących sporządzenie i wniesienie odpowiedzi na skargę kasacyjną (art. 167 w związku z art. 391 § 1 i art. 398²¹ k.p.c.).

[A.T.]

[a.ł.]